

SAĞLIKÇININ SAĞLIĞI

Sağlık Emekçileri, Sağlığımız İçin Örgütlenelim!

Eylül - Ekim 2000
Yıl : 1 Sayı : 2

Gündem

12 Eylül 1980'de doğan bir bebek bu Eylül'de 20 yaşında olacak. Bugünkü gençlerin çoğu, içinde yaşadıkları toplumu derinden etkilemiş, onlar farkında olmadan kişiliklerini, hatta dünya görüşlerini belirlemiş olan; 12 Eylül Askeri Darbesi'ni hatırlamıyorlar bile... 12 Eylül, darbeyi yapanlar tarafından "Ülkede terör ortamı vardı, askerler teröre son vermek için iktidara el koydular ve daha sonra demokrasiye geçilmesini sağladılar" diye savunuldu ve toplumun geniş kesimlerine bu tez kabul ettirildi. Oysa bugün bunun tümüyle çarpıtılmış ve baş aşağı duran bir tez olduğunu biliyoruz. Bu tezi ayakları üzerine diktığımız zaman şöyle bir tablo çıkıyor karşımıza:

1970'lerden itibaren Kapitalizm dünyada ve Türkiye'de derinleşen bir kriz içindeydi. Sömürü oranlarının artırılması için sermaye hareketi önündeki engellerin kaldırılması gerekiyordu. Türkiye'de 1970'li yıllarda emekten yana olan sendikal ve siyasi örgütlenmelerin düzeyi, öngörülen "ekonomik operasyon"un önünde ciddi bir engeldi. Bu engelin aşılabilmesi için bilinçli olarak terör ortamı yaratıldı ve askeri darbenin bir kurtarıcı gibi gösterilmesi sağlandı. Askeri darbenin oluşturduğu baskı rejiminde, 24 Ocak kararları ile en net ifadesini bulan ekonomik program uygulamaya konuldu. Zaman zaman 28 Şubat'ta olduğu gibi ek düzenlemeleri gerektirse de, uluslararası sermayenin Türkiye için öngördüğü program 12 Eylül'ün yarattığı güvenlik koridorunda ilerlemesini etkileri sürdürmektedir.

12 Eylül'ün, ekonomik programla ilintili olarak, toplumun bütün kurumlarında derin etkileri oldu. Sağlık hizmetlerinin örgütlenmesindeki etkilerini 1982 Anayasası'ndan başlayarak gözden geçirirsek: 1961 Anayasası'nda Devlet, sağlık ve sosyal güvenlik alanında doğrudan görevlendirilirken, 82 Anayasası ile bu görevden arındırılıyor, yalnızca düzenleyici

bir işlevden söz ediliyordu. Böylece sağlık hizmetlerinin ve sosyal güvenliğin kamusal bir alan olmaktan çıkarılması ve giderek özelleştirilmesi "Anayasa güvencesi" altına alınıyordu. Darbeden itibaren Sağlık Bakanlığı bütçesi önceki yıllara göre yarıya kadar düşürülüyor, günümüze kadar ivmelenerek gelen sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi / işletme-leştirilmesi süreci başlatılıyordu. 1980 öncesi kamusal sağlık hizmetlerinin düzenlenmesinde önemli bir adım ve sağlık emekçilerinin sosyal ve ekonomik durumunda iyileşme sağlamış olan "Tam Gün Yasası" 12 Eylül ile kaldırılıyor, ancak diğer memurlardan günde bir saat fazla çalışma anlamına gelen haftada 45 saatlik çalışma süresi korunuyordu. Sağlık emekçileri 20 yıl içinde en fazla yoksullaşan, yaşayabilmek için birden fazla işte ve insanlık dışı koşullarda çalışmak zorunda kalan bir kesim durumuna düştüler.

Bu yoksullaşma sürecinde sağlık emekçilerinin örgütleri de uzun süre kapalı kaldılar ya da seçimlerini yapamadılar. Tekrar çalışmaya başladıklarında ise örgütlerin çalışmalarını düzenleyen yasaların değiştirilmiş ve örgütlenmenin çok daha zorlaştırılmış olduğu görüldü.

12 Eylül'ün toplumsal bilinç üzerinde de derin etkileri oldu. Bir yandan dinsel ideoloji pompalanırken, diğer yandan bilimdisiliğin her türlü yaygınlaştırılmaya çalışıldı. Bireycilik ve kadcerciliğin toplumsal bilincin özüne yerleştirilmesi için uğraşıldı. Üniversiteler yozlaştırılır ve emir-komuta zincirine alınırken, bilimin tek ölçüsü olarak, toplumsal yaşamın iyileştirilmesi değil, çoğunlukla Amerikan ve İngiliz dergilerindeki yayın sayısı dikkate alındı.

Sağlık emekçileri daha iyi bir yaşam için çabalarken, yakın tarihi de unutmamak zorundadırlar. Daha sağlıklı, güzel ve anlamlı bir yaşama giden yol, 12 Eylül'de kaybettiklerimizi yeniden kazanmaktan geçiyor.

Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Ulusal 2. Kongresi, 2001 yılının Kasım ayında yapılacaktır. Kongreye katılmak ve katkı sunmak isteyenlerin Çalışma Grubu'yla iletişime geçmesini bekliyoruz.

SCS Çalışma Grubu, TTB, GMK Bulvarı
Şehit Daniş Tunalıgil Sok.No:2 Kat:4 Maltepe - Ankara
Tel: 0. 312. 231 31 79 (pbx) Faks: 0. 312. 231 19 52 - 53
Internet: www.ato.org.tr/scs E-posta: scs@ttb.org.tr

Hükümet tarafından, onaylanması için iki kez Cumhurbaşkanı'na sunulan ve Cumhurbaşkanı tarafından iki kez Hükümet'e geri gönderilen; kamu çalışanlarının çalışma koşullarını düzenleyen 657, 1700 ve 2802 sayılı yasalarda değişiklik içeren KHK, kamuoyuna "Memurlar Kararnamesi" olarak yansıdı. Memurlar Kararnamesi'nin Hükümet ve Cumhurbaşkanlığı gidiş geliş sırasında, kararnamenin ne getirdiğine bakılmaksızın "hukuk devleti", "demokrasi", "insan hakları" ve "yargısız infaz" tartışmaları yürütüldü.

Oysa, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer kararname yoluyla yapılacak düzenlemelere karşı olmadığını daha başından belirtmişti.

Cumhurbaşkanı söz konusu düzenlemelerin yasa yoluyla yapılması gerektiğini ve bu durumun düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi tarafından olası iptalini engelleyeceğini söylüyordu.

Hükümet ve Cumhurbaşkanının değişikliklerle ilgili olarak ortak kanıda olmalarının bir yana bırakılarak içerikten bağımsız Cumhurbaşkanı'nı kamu çalışanlarının hamisi gibi göstermek son derece yanıltıcıdır. İçerikten bağımsız olarak hukuk devleti, insan hakları, demokrasi tartışmaları yürütülemez. Hukuk devleti olmak esas olarak düzenlemelerin içeriği ile ilgilidir.

<http://www.milliyet.com.tr/2000/08/23/cizer/ciziyorum.html>

KHK laiklik karşıtlarına karşı düzenlemeler içermekle birlikte; söz konusu düzenlemelerin kamu çalışanlarının iş güvencelerinin ortadan kaldırılması, örgütlenmelerinin engellenmesi ve demokratik haklarının kısıtlanmasının kamuflajı işlevinde olduğu görülmektedir. Kamu çalışanlarının çalışma koşullarının neo-liberal politikalar doğrultusunda iş güvencesi ve örgütlenme olanaklarının yok edilmesi biçiminde düzenlenmesi, IMF ve Dünya Bankası'nın da Türkiye gibi ülkelere önerdiği yapısal değişiklikler arasındadır. Kamu çalışanları sözde krize neden olan kararnamenin üstünden kamuflaj kaldırmalı ve çalışma koşullarının daha da geliştirilmesi getirecek düzenlemeler konusunda hazırlıklı olmalıdırlar. Kamu çalışanları hatırlamaladırlar ki bugün laiklik karşıtlarına karşı düzenlemeler yaptıklarını söyleyenler geçmişte laiklik karşıtlarını ortaya çıkaranlardır.

Aklın almayacağı, hiçbir hukuksal mantığa sığmayan, Türkiye'ye özgü biçimde; örneğin KHK Hükümete ilk geri günde-rildiğinde Bakanlar Kurulu'nda Cumhurbaşkanı'nın istediği yönde değişiklikler yapılması gerektiğini düşünenlerin Başbakan'ın moralini çok bozuk görüp bundan vazgeçtiklerini ifade etmeleri; Cumhurbaşkanı ile Başbakan'ın birbirlerine karşı soğuk davranışları, tartışmaları bir yana bırakılarak; doğrudan düzenlemelerin kamu çalışanlarının çalışma koşullarına getirdikleri öne çıkarılmalıdır. Sorun kamu çalışanlarının kanun hükmünde kararname yoluyla mı, yoksa yasa yoluyla mı "derdest" edilecekleridir.

Sağlık Emekçilerinden

ABD'li sağlık emekçileri iş bıraktı.

ABD'nin Kuzey Kaliforniya bölgesindeki sağlık emekçileri, hastanelerin kadro ve istihdam politikalarında söz hakkı talebiyle iş bıraktı ve eylemler düzenlendi.

Önceki gün yapılan iş bırakma eylemine katılan 10 hastaneden 4000 sağlık emekçisi, işyerlerine daha çok personel alınmasını ve iş güvencesi talep etti-ler. Eyleme teknisyenler, asistanlar, yemekhane çalışanları ve diğer personel katıldı.

Eyleme katılan sendika yöneticisi Sal Rosselli, özellikle son birkaç yıl içinde işten atmaların had safhaya ulaştığını belirtti. Rosselli, "Hala çalışanların sayısını azaltmaya uğraşıyorlar. Hastanelerin personel politikası ihtiyaçlara göre değil, bütçe ve kar hesaplarına göre belirleniyor" diye konuştu. Terapist Jimmie Cato da, az personelle, hastalara az hizmet verileceğini vurguladı. Cato, "Kesinlikle iyi hizmet veremiyoruz. Sabahları banyo yapılamıyor. Her iş yardımcı hemşirelerin üzerine yıkılmış durumda ve bu insanlar artık dayanamıyor" dedi. İş bırakma eylemi boyunca, acil servisler dışında hizmet verilmedi.

Evrensel, 08.07.2000

Sağlık emekçileri kazandı

Latin Amerika ülkesi Ekvador'da üç haftadır grevde bulunan 14 bin sağlık emekçisinin zam talebi kabul edildi.

Emekçiler karşısında geri adım atmak zorunda kalan IMF'ci Ekvador hükümeti, sağlıkçıların ücretlerini yüzde 50 oranında arttırmayı kabul etti. Hükümet, ayrıca, sağlık sistemine 10 milyon dolarlık yatırım yapacağını da açıkladı.

Sağlık Çalışanları Sendikası'ndan Patricio Alban, "İş güvencesini kabul eden yazılı bir belge alır almaz işbaşı yapacağız. Çalışma Bakanı şimdilik sadece sözlü vaatte bulundu" diye konuştu. Üç haftalık grev boyunca sağlık emekçileri, yalnızca acil olgulara baktılar.

Evrensel, 10.07.2000

Ülkemizde etkin konumdaki siyasi tercihlerin halkın ve sağlık emekçilerinin sağlığının korunması ve geliştirilmesine verdikleri "önem" ortadadır. Ulusal ve uluslararası boyutta sağlığın korunması ve geliştirilmesinin çok önem kazandığı dönemlerde bile, sağlık emekçileri bu hizmeti kendi işyerinde alma hakkına sahip olamamıştır.

Özellikle son zamanlarda döner sermaye, vardiya, fazla mesai, sözleşmeli çalışma gibi uygulamalarla, sağlık emekçilerinin kamu güvencesinden tamamen yoksun bırakılması, meslek örgütleri, sendika gibi örgütlülüğün temel yapılarından uzaklaştırılması, sağlık iş kolunda meslek hastalığı ve iş kazası tanımlarının bile yapılmaması, bu risklere karşılaştıran sağlık emekçilerinin hukuki kazanımlar elde edememesi, ücretlerin zorunlu gereksinimleri bile karşılayamaması ilk akla gelen sorunlardır. Bu koşullar, yaşamını emeği ile kazanan sağlık çalışanlarının sağlığını bozmakta, hastalandırmakta, sakat bırakmakta ve öldürmektedir. Yaşanan bu tür olumsuz örneklerle karşın tüm sağlık emekçilerinin işyerlerinde örgütlenme gerekliliği algılayamadıkları görülmektedir.

Bu gereksinimi karşılamak üzere; Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Ulusal 1. Kongresi kapsamında "Sağlık Çalışanlarının Sağlığı İçin İşyeri Örgütlenme Modeli" konulu bir grup çalışması yapılmıştır. Kongre Genel Kurulu'nda bu grubun yeni katılımlara açık olması ve "Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Çalışma Grubu" adıyla çalışmalarını sürdürmesi kararı alınmıştır.

Amaç; tüm sağlık emekçilerinin sağlıklarının bozulmasını önlemek; bedensel, ruhsal ve sosyal durumlarını en üst düzeye çıkarmak, bu düzeyde tutmayı sağlayacak bir model geliştirmektir. Bu model:

- Sağlık hizmeti üretimi alanlarında, istihdam edilen tüm emek gücünü kapsamaya yöneliktir.
- Sağlık emekçilerinin sağlığın korunması, geliştirilmesi ve ayaktan tedavi edici hizmetlerden işyeri sağlık birimi sorumludur.

- Hizmetin her aşamasına sağlık emekçilerinin katılımı esastır.

- Sağlık hizmetlerinin planlanmasından uygulanmasına üretim sürecinde; çalışanlar, meslek riskleriyle karşılaşmalarına neden olabilecek etmenler hakkında, her türlü bilgiye ulaşma, araştırma yapma ve sonuçlarını açıklama hakkına sahiptir.

- Ulusal sağlık sistemi örgütlenmesinin içindedir, finansmanı kamudan sağlanmalıdır.

- Sağlık hizmetleri üretimini durdurma konusunda inisiyatifli olan örgütlenmedir.

İşyeri Sağlık Biriminin Üreteceği Hizmetler:

Kişiyeye Yönelik Olanlar:

1. Sağlık çalışanlarının başlangıç ve/ya da işe giriş muayenesinin yapılması,
2. Düzenli muayenelerinin yapılması,
3. Yeterli ve dengeli beslenmenin sağlanması,
4. İş kazaların önlenmesi,
5. Meslek hastalıklarının önlenmesi,
6. Bulaşıcı hastalıklarla mücadele,
7. Diğer hastalıklarla mücadele,
8. Poliklinik ve sevk hizmetinin verilmesi,
9. Kronik hastalıkların izlenmesi,
10. Ağız ve diş sağlığı hizmetleri,
11. Sağlık eğitimi,
12. Bağışıklama.

Çevreye Yönelik Hizmetler:

1. İşyeri risk haritasının çıkarılması;
 - a) Tehlikeli ajanların belirlenmesi,
 - b) Tehlikeli ajanların değerlendirilmesi,
 - c) Tehlikeli ajanların kontrol edilmesi
2. Uygun araç gereç kullanımı,
3. Atıkların zararsızlandırılması,

Diğer Hizmetler:

1. Veri toplama ve kayıt, araştırma ve değerlendirme,
2. Hukuksal kazanımlar için girişimler.

SÇS Çalışma Grubu'nun Örgütlerle Görüşmeleri

Temmuz ve Ağustos aylarında Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Çalışma Grubu olarak, sağlık çalışanlarının örgütleriyle görüşmeler yaptık. *Türk Eczacıları Birliği'nden* Merkez Konseyi Başkanı Mehmet Domaç; *Türk Tabipleri Birliği'nden* Merkez Konseyi Başkanı Füsün Sayek, Genel Sekreter Eriş Bilaloğlu, konsey üyeleri Metin Bakkalcı ve Harun Balcıoğlu; *Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası'ndan* Genel Başkan Cevher Tosun ve Yönetim Kurulu üyesi Gülsevil Tülek; *Türk Psikologlar Derneği'nden* Başkan İhsan Dağ, Gülden Güvenç, Bilge Alpdündar, Nedret Öztan, Dilek Gürel, Banu Yılmaz, Hatice Karaçanta, Tamer Duman; *Türk Fizyoterapistler Derneği'nden* Başkan Bahar Alkapar, Zeliha Oral, Zeynep Çalışkan, Nilgün Bek; *Türk Dişhekimleri Birliği'nden* Genel Sekreter Neziha Yavuztan ve Prof. Dr. Onur Şengül; *Türk Veteriner Hekimleri Birliği'nden* Merkez Konseyi Başkanı Nesrin Alpaslan; *Türk Hemşireler Derneği'nden* Sevgi Yalçınkaya, Nermin Lafçı, İlkay Özkurt ile toplantılar yapıldı.

Bu görüşmelerde genel olarak:

1. Çalışma Grubu'nun amacı, hedefleri ve çalışmaları hakkında bilgi verildi.
2. Sağlık çalışanlarının içinde bulundukları mesleki riskler karşısında hukuksal açıdan ne gibi kazanımların sağlanabileceği ve bunun için gerekli mücadelenin gündemi,
3. Kasım 2001'de düzenlenecek olan Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Ulusal 2. Kongresi,
4. "Sağlığının Sağlığı" bültenin örgütlerin tüm üyelerine dağıtımının sağlanması,
5. SÇS web sitesi (www.ato.org.tr/scs) ile örgütlerin siteleri arasında bağlantı kurulması;
6. SÇS İşyeri Sağlık Birimi modeli önerisi örgütlere iletili ve bu konuda görüş ve önerileri istendi.

Tüm örgüt temsilcileri, birlikte çalışma önerimizi destekleyerek, iyi işler yapılabileceğinin altını çizdiler. En kısa sürede, örgütsel sorunların tartışılarak ve birlikte çözüm aranacağı geniş katılımlı ortak bir toplantı yapılması ve sağlık çalışanlarının sağlığı alanında işbirliğinin geliştirilerek sürdürülmesi konusunda isteklerini belirttiler.

Örgütlerimizden

8 Temmuz'da Alanlarda SES vardı...

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) tarafından düzenlenen "Kadrolaşmayı bırak sorunların çözümüne bak" mitingi 8 Temmuz'da, Ankara'da yapıldı. SES dışında sendikaların, meslek odalarının, partilerin de destek verdiği eyleme yaklaşık 3000 kişi katıldı. F tipi cezaevlerine karşı olan ve çocuklarının hücrelere sokulmasına karşı duran tutsak yakınları da 8 Temmuz'da kortejdeki yerlerini aldılar.

Hipodrom'dan Sağlık Bakanlığı'na kadar olan yürüyüşte, sağlık ve sosyal hizmet emekçileri, MHP'nin kadrolaşmasına, sağlıkta özelleştirmelere ve SES üyesi emekçilere yönelik

sürgünlere yönelik tepkilerini sloganlarla dile getirdiler. Bakanlık genelgesiyle ücretli sağlık emekçilerinin sırtına yüklenen Hepatit B aşısı'na yönelik tepki de, bu meslek hastalığından dolayı hayatını kaybeden sağlık emekçilerinin isimlerinin

yazılı olduğu pankart ile öne çıkarıldı. Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Çalışma Grubu'nun hazırladığı bültenin birinci sayısı alandaki sağlık emekçilerine dağıtıldı.

KESK Genel Başkanı Siyami Erdem ve SES Genel

Başkanı Cevher Tosun, alanda toplanan sağlık emekçilerine yaptıkları konuşmayla taleplerimizi yineleyip, sorunlarımızın takipçisi olmaya devam edileceğini söylediler.

Eylem sırasında Sağlık Bakanı Osman Durmuş ile de görüşen SES yöneticileri taleplerini yinelemiş, Bakan Durmuş da "sorunları bildiğini, ancak sorunları çözmeye gücünün yetmediğini"

söylemiştir. Aynı Bakan; "Herkes eşit, nitelikli ve ücretsiz sağlık hizmeti" talebine karşı çıkmış; gücünün neye yettiğini göstermiştir.

8 Temmuz eyleminde haykırdığımız taleplerin hiç birinin duyulmaması yetmezmiş gibi, asıl sorun

Sayılarla Sağlık Çalışanları

Türkiye'de Bazı Sağlık Çalışanlarının Kurumlara

Çalışanın sağlık çalışanına	Toplam	Sağlık	SSK	Üniversite	Diğer	Özel	Bir
ünvanı		Bakanlığı					
düşen nüfus							
Hekim	77.344	39.329	7.540	13.835	5.420	11.220	
813							
Diş hekimi	13.421	2.212	621	944	831	8.813	4.684
Eczacı	21.441	987	995	605	606		

Kaynak
: SB
Verileri,
1999

 **1 Eylül
Dünya
Barış Günü**

**İşyeri sağlık
birimlerimizde
ücretsiz
aşılacak istiyoruz!**

**8 Eylül
Dünya
Fizyoterapistler
Günü**

2 Sağlıkçının Sağlığı Eylül - Ekim 2000 Yılı: 1 Sayı:

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Aynur Şahin **Yayın Sekreteri:** Mehmet Özen
Emeği Geçenler: Yavuz Abamor, Yalçın Balkıs, Emine Bayraktar, Önder Ergönül, Onur Hamzaoglu, Özlem Kurt, Erhan Nalçacı, Özlem Özkan, Yavuz Üçkuyu, Nurşen Yılmaz

Adres: SÇS Çalışma Grubu, TTB, GMK Bulvarı, Şehit Daniş Tunalıgil Sok. No:2 Kat:4Maltepe - Ankara
Tel: 0.312.231 31 79 (pbx) **Faks:** 0.312.231 19 52-53 **İnternet:** www.ato.org.tr/scs **E-posta:** scs@ttb.org.tr

eylemden sonra yaşanmaya başladı. Sağlık emekçilerinin haklı taleplerini meşru yollardan dile getirmeleri birilerini rahatsız etti. SES yöneticilerinin de içinde bulunduğu 16 kişi hakkında 8 Temmuz eylemiyle ilgili soruşturma açıldı. "Gericilerle mücadele etmek" için çıkarıldığı ileri sürülen kanun hükmündeki kararnamenin (KHK) de kimler için olduğu gözler önüne serildi.